

Behorend bij ontwerpbesluit nummer 16Rb073

Onderwerp

Uitvoeringsplan laaggeletterdheid

Beslispunten

1. Akkoord gaan met het uitvoeringsplan laaggeletterdheid.
2. Akkoord gaan met de financiële consequentie van €110.000 en dit bedrag oormerken uit de post NTB Leerlingenvervoer voor NTB Aanvalsplan Laaggeletterdheid.
3. Akkoord gaan met het aanbieden van het uitvoeringsplan aan Provincie Limburg om in aanmerking te komen voor een provinciale subsidie ten behoeve van de aanpak van laaggeletterdheid.

Inleiding

Op 28 september 2016 heeft de gemeenteraad het vernieuwde beleidsplan Laaggeletterdheid vastgesteld, waarbij richting gegeven is aan de integrale aanpak van laaggeletterdheid. Naar aanleiding hiervan en op basis van de motie ex artikel 33 van 19 oktober 2016, waar uitgesproken is om het uitvoeringsplan laaggeletterdheid versneld op te pakken is dit uitvoeringsplan opgesteld. Vanuit de visie dat taal de sleutel tot maatschappelijke participatie is en dat de gemeente Kerkrade wil investeren in laaggeletterdheid is dit uitvoeringsplan opgesteld voor de periode 2016-2021. Aangesloten wordt op de hoofdlijnen van de aanpak zoals beschreven in het beleidsplan waarbij het uitvoeringsplan tevens aansluit op de bestaande activiteiten die in komende beleidsperiode worden voortgezet.

Doelstelling

Middels vaststelling van het uitvoeringsplan, opdracht geven voor de uitvoering van de integrale aanpak van laaggeletterdheid. Dit met als doel om laaggeletterdheid te voorkomen en te verminderen alsmede het bevorderen van de participatie van de Kerkradse burgers. Hierbij is aandacht voor de samenhang van taal, rekenen en digitale vaardigheden.

Argumenten

Nederland behoort tot de landen met het laagste percentage laaggeletterden (11,9%). Uit het verschenen onderzoek van het researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, waar met meerdere indicatoren een schatting is gemaakt van het aantal laaggeletterden in Nederland, blijkt echter dat in Kerkrade minimaal 16 procent van de potentiële beroepsbevolking laaggeletterd is.

Dit komt neer op minimaal 4900 laaggeletterden in de leeftijdscategorie 15-65 jaar. Daarnaast is minimaal 21,5 procent (2300 inwoners) van de 65-plussers laaggeletterd.

De individuele gevolgen voor laaggeletterden kunnen leiden tot een sociaal isolement. Laaggeletterdheid is daarmee een bron van sociale, culturele en politieke uitsluiting voor het individu.

Naast de gevolgen voor het individu, kost laaggeletterdheid de Nederlandse samenleving jaarlijks €556 miljoen. In 2013 is door PWC (een internationaal accountantsbedrijf) een schatting gemaakt van de kosten van laaggeletterdheid. Per laaggeletterde komt dit neer op gemiddeld €550 per jaar. De totale kosten door laaggeletterdheid, inclusief de relatief hoge kosten voor de overheid, geven aan dat er winst te boeken is

door het aanpakken van laaggeletterdheid. In de feiten & cijfers van Stichting Lezen en Schrijven wordt overzichtelijk weergegeven wat investeren in laaggeletterdheid oplevert voor de samenleving en met name voor het individu.

Sinds een aantal jaren wordt gewerkt aan de bestrijding van laaggeletterdheid. Zowel landelijk, provinciaal en lokaal. Van belang is dat het thema laaggeletterdheid een structurele plek krijgt en dat laaggeletterdheid gezamenlijk wordt aangepakt. Met deze aanpak zijn we op weg naar een “meer” geletterd Kerkrade. De ambitie is om de aanpak van laaggeletterdheid doelgericht en breed uit te voeren om te bouwen aan een structureel taalnetwerk in de Kerkraadse samenleving. Hierbij wordt vanuit de gemeente Kerkrade nauw samengewerkt met de betrokken partijen zoals het onderwijs, de bibliotheek, welzijnsorganisaties, zorginstellingen, werkgevers en de burgers.

Om de ambitie en doelstellingen te realiseren, is het van belang om de vertaling te maken naar de praktijk. In dit uitvoeringsplan worden per speerpunt, concrete acties opgenomen om uitvoering te geven aan de beleidsdoelstellingen. De speerpunten in het uitvoeringsplan zijn onderverdeeld in:

1. Een taalinfrastructuur opzetten

Een taalinfrastructuur is het geheel van organisaties, diensten en voorzieningen in de gemeente Kerkrade, gericht op het maken van verbindingen met betrekking tot het thema taal. Dit met als doel om de samenhang tussen de burgers te versterken, de leefbaarheid te vergroten en de participatie te bevorderen.

2. Aandacht voor laaggeletterdheid.

Aandacht voor laaggeletterdheid is gericht op het thema onder de aandacht te brengen met als doel om bewustwording te creëren over de problematiek en over de signalen die kunnen wijzen op laaggeletterdheid.

3. Bereiken van specifieke doelgroepen.

Met dit uitvoeringsplan wil de gemeente Kerkrade zoveel mogelijk laaggeletterden bereiken, waarbij de focus ligt op het bereiken van een aantal specifieke groepen. Echter iedere laaggeletterde die bereikt wordt, is er één meer en door laaggeletterdheid integraal aan te pakken is winst te behalen in termen van participatie, toeleiding naar de arbeidsmarkt, gezondheid en zelfredzaamheid voor de individuele burger.

Het uitvoeringsplan is dynamisch van aard. Dit houdt in dat er ruimte is om in te spelen op de realiteit van dat moment en dat rekening wordt gehouden met veranderde omstandigheden. Naast deze speerpunten is het van belang om als gemeente Kerkrade zelf het voorbeeld te geven en de eerste stappen te zetten om de weg naar geletterdheid te openen. Dit door middel van het aanpassen van de informatie en communicatie-uitingen van de gemeente Kerkrade. De communicatie moet aansluiten bij de doelgroep en vandaar dat het aanpassen van communicatie-uitingen en de gemeentelijke formulieren expliciet worden meegenomen in dit uitvoeringsplan.

Kanttekeningen

Laaggeletterdheid is een weerbaarstig en complex maatschappelijk probleem, dat zich niet zomaar laat verhelpen en een zaak van lange adem is. Om de gestelde ambitie en doelstellingen op lange termijn te realiseren en laaggeletterdheid structureel aan te pakken, is een financiële injectie noodzakelijk. Investeren in laaggeletterdheid, betekent investeren in de toekomst. Dit alles met als doel om laaggeletterden en kwetsbare burgers te bereiken en de geletterdheid en participatie van Kerkraadse inwoners te stimuleren.

Financiën

Gezien de problematiek in Kerkrade en de gestelde ambitie vanuit zowel het landelijk actieprogramma als de ambitie van de gemeente Kerkrade is het van belang om te investeren in de bestrijding van laaggeletterdheid.

Voor de uitvoering van het plan zijn €110.000 per jaar geraamd (inclusief variabele kosten).

In tegenstelling tot hetgeen in de motie ex artikel 33 wordt gevraagd met betrekking tot een structurele aanpak, wordt mede gelet op de financiële positie van de gemeente Kerkrade vooralsnog voorgesteld om voor het jaar 2017 een bedrag ad €110.000 vrij te maken om de start van het uitvoeringsplan laaggeletterdheid mogelijk te maken. Op basis van deze financiële injectie kan reeds uitvoering gegeven worden aan het uitvoeringsplan en kan volgens het do learn- do learn principe gekeken worden of het plan de gewenste effecten heeft. Op basis van de evaluatie kunnen vanaf 2018 structurele middelen worden gevraagd middels het nieuwe collegeprogramma.

Ten aanzien van de afdekking van de bedoelde €110.000 wordt voorgesteld om het bedrag te oormerken uit de post NTB Leerlingenvervoer voor NTB Aanvalsplan Laaggeletterdheid. Na de regionale aanbesteding van het leerlingenvervoer heeft de facturering van met name "maatwerk vervoer" (open einde) door de gemeente Maastricht en het groepsvervoer door gemeente Heerlen meer dan een jaar achtergelegen. Aangezien er destijds geen zicht was op de werkelijk te verwachten uitgaven is het zekere voor het onzekere gekozen en is zowel in 2014 als in 2015 het resterende bedrag als openstaande verplichting (NTB) opgevoerd. Op dit moment zijn de achterstanden weggewerkt en kan het restant bedrag ad €268.824 vrijvallen, waarvoor zoals beschreven €110.000 kan worden ingezet voor het uitvoeringsplan laaggeletterdheid en het restant terug kan vloeien naar de algemene middelen.

Naast gemeentelijke middelen is het mogelijk om een subsidieverzoek neer te leggen bij de Provincie Limburg. Laaggeletterdheid is vanuit de Provincie Limburg één van de speerpunten en indien er onderbouwde uitvoeringsplannen met een innovatief karakter én vanuit een samenwerkingsverband worden ingediend, kan men in aanmerking komen voor een provinciale subsidie. Dit uitvoeringsplan kent een duurzaam programma waarin verschillende aspecten worden meegenomen vanuit een lokale samenwerking. In dit kader wordt dan ook voorgesteld om het uitvoeringsplan laaggeletterdheid bij de Provincie Limburg in te dienen.

Communicatie

Na vaststelling van het uitvoeringsplan worden burgers en professionals geïnformeerd over het plan. Inwoners van Kerkrade worden middels campagnes voorgelicht over de aanpak van laaggeletterdheid.

Uitvoering

De coördinatie vindt plaats door de beleidsmedewerkers van afdeling Welzijn. De aanpak van laaggeletterdheid wordt vormgegeven door een integrale aanpak en wordt uitgevoerd op basis van de gezamenlijke afspraken met ervaringsdeskundigen, professionals en ketenpartners.